

NEVENA KOSTIĆ

1. 8. 1968. - 21. 10. 2011.

Ja sam Nevena Kostić...

Rođena sam i živim u Leskovcu. Aktivizmom sam počela da se bavim 1999. godine i sve ove godine saradujem sa Ženama u crnom. Još od tog prvog trenutka, kada smo upoznale Stašu, prepoznale smo iskrenost i aktivizam i želju da se nešto promeni u društvu.

Moj početak jeste posledica građanskog otpora na lokalnom nivou protiv tadašnjeg režima Slobodana Miloševića, nakon rata na Kosovu. Tada su se građani Leskovca pobunili. Kada je Staša čula da su se građani pokrenuli i ne žele takvu vlast, došla je i dala nam podršku i videle smo da možemo da radimo zajedno.

*Želimo promenu,
ne našminkanu nego iskrenu promenu u našem društvu...*

Naša država radi našminkane promene, a od toga nema koristi naše društvo i obični građani. Želimo promenu, ne našminkanu nego iskrenu promenu u našem društvu.

Za razliku od njih, mi želimo zaista promenu. Do promene sigurno neće moći da dođe ako se ne suočimo sa prošlošću i ratovima na ovim prostorima. U našem društvu je došlo do promene u negativnom smislu. Vred-

nosti su izopačene, veliki problem su nasilje, korupcija, neofašističke organizacije kojih sve više ih ima. Modeli koji se nude mladim ljudima su negativni jer se veličaju ubice i oni koji su činili ratne zločine, poruka je da možete da ubijete i nećete da odgovarate.

*Oснаžена и јака жена која не живи у насилју
може нешто да промени...*

Žene za mir imaju dva cilja koji se prepliću - to je mirovni aktivizam i želja za širom društvenom promenom. Ono što radimo na lokalnom nivou jeste podrška ženama žrtvama muškog nasilja. Ne mislimo da se negde razlikuju ta dva programa, slični su. Vrlo često odnosi u društvu se oslikavaju kroz porodicu, tako da je nasilje dominantno u našem društvu. Oснаžена и јака жена која не живи у насилју може нешто да промени. Žena koja živi u nasilju ne može ni sebi da pomogne ni da bude korisna za širu društvenu promenu. Mi radimo i sa ženama koje podržavaju naš rad, koje su zainteresovane da se priključe. Sa njima radimo na tome kako patrijarhat utiče na ženu, jer je to dominantni sistem kod nas, ali i o militarizmu koji pomaže prenošenju tih vrednosti na svakodnevni život.

Kultura nam je militaristička...

Suočavanje sa prošlošću jeste deo tranzicione pravde, to je jedan od njenih osnovnih stubova. Ono što mi radimo jeste pokušaj da građanke sa kojima saradujemo jasno vide i negde osveste da Srbi nisu idealni narod od koga sve zavisi, nego da smo mali i da mnogo toga bi trebalo da shvatimo, da razumemo i da ono što se desilo moraju da pogledaju sa realne strane. Među običnim građanima vlada pokušaj zaborava i prebacivanja odgovornosti na druge narode. Uvek se u komunikaciji ljudi koji žele da pobjegnu od istine, kaže „da, jesmo to radili, ali i oni su nama“. Kao da su drugi započeli rat, a ne mi! Zašto ima Srba najviše u Haškom tribunalu? Želja većine ljudi je da se to stavi pod tepih kao da se to nikada nije desilo. Kultura nam je militaristička. Najveći broj pesama koje su pisane tokom istorije su takve.

Želim da se proširi krug ljudi koji će prihvatiti naše ideje i onda će svet biti bolji...

Ja se nadam da će ŽuC još dugo da traje, da će biti još više žena u mreži, jer je to jedna od najiskrenijih organizacija u Srbiji, jer sam desetak godina u NVO sektoru. Ima organizacija koje postoje samo pro forme, čije se aktivnosti svode samo na projekte, a mi u ŽuC-u radimo

drugačije. Želim da se proširi krug ljudi koji će prihvatiti naše ideje i onda će svet biti bolji. Meni su ulične akcije najbolje iskustvo, kao i odlasci u Srebrenicu. To su pozitivna iskustva. A dan pre (odlaska u Srebrenicu) doživljam negativna iskustva na Trgu Republike u Beogradu, gde imamo pratnju policije. Solidarnost, međusobna podrška u ŽuC-u. Znam da mogu da računam na njih. I kada radimo i kada mi je teško znam da mogu da računam na njih. Mnogo toga sam od njih naučila. Pre nego što sam postala aktivistkinja bila sam obična građanka, kao i mnoge druge. Aktivizam je meni proširilo vidike.

To što sam aktivistkinja znači da imam stav, da jasno i glasno kažem šta mislim, da menjam...

Ja mislim da je mnogo žena u ovom gradu koje mogu da se pronadu u reči feministkinja. To ne prepoznaju i ne definišu tako. To znači da se borim za svoja prava i to da sam ponosna što sam žena. I da iskažem svoj stav o svemu tome što na neki način ugrožava naša prava, da podržim ženu u svakom trenutku i da što više saznam o tome šta su neke druge žene uradile tokom istorije. Smatram da jedna feministkinja treba da podržava i druge ljude koji su ugroženi...

(Iz intervjua datog u Leskovcu, leta 2008. godine, Doni Harati i Semeram Sačdev, volonterkama ŽuC-a iz SAD-a)

ABORTUS & SINDACATO
SCHOLO LAVORO PIANO

ABORTUS & SINDACATO
SCHOLO LAVORO PIANO

ABORTUS & SINDACATO
SCHOLO LAVORO PIANO

MILITARIZO
RE
OKOL

ПРОТ
МИЛ
ИЗ
ЖИ
ТА

ИЗ
ШИХ
ТА

Nena - hrabra i neobična građanka Leskovca, hrabra građanka sveta...

„Moj način života se ne uklapa u priču obične Leskovčanke, domaćice i majke koja svu svoju energiju ulaže da bi se tu dokazala, dok politička dešavanja nisu teme o kojima bi trebalo da se brine...

Često sam sebe preispitivala, ponekad osećala krivicu što ne mogu da se uklopim u isprazne priče o uspešno pripremljenom ručku i novitetima po trgovinama, što svom detetu nisam umesila kiflice, što nisam tu da podgrejem supu...

U početku su poznanici i prijatelji često sebi dozvoljavali da mi sugerišu i nameću mišljenja da 'nije dobro' to što radim. Vremenom su se navikli i prihvatili da nemaju uticaja na moj život, ali su istovremeno prestali da održavaju kontakte istim intenzitetom koji smo nekada imali..."

*(Radionica: Represija nad braniteljima ljudskih prava,
Sastanak Mreže Žena u crnom Srbije, Vrdnik, jun 2010.)*

“Na ovoj tribini govoriću pre svega kao građanka, kao građanka Leskovca, kao građanka juga Srbije jer kao što svi znamo većina mojih sugrađana je u vreme NATO bombardovanja bila na Kosovu i sigurno su mnogi od njih radili loše stvari, koje su izazvale patnje Albancima. Puno sam razgovarala sa mojim prijateljicama o situaciji u kojoj se nalazi naša država i kako reaguje na Kosovo. Vrlo lako smo došle do jednog jednostavnog zaključka.

S obzirom na to što smo mi organizacija koja se takođe bavi nasiljem, mi smo mogle jednostavno da napravimo paralelu između žene žrtve nasilja i muškarca nasilnika, tako da je Kosovo žena koja je pre sedam godina napustila svog nasilnika, a sam nasilnik uporno pokušava da je vrati. I došle smo do zaključka da je teško to učiniti, i da nijedna žena koja je žrtva nasilja i koja izađe iz nasilja ne želi da se vrati svom mužu. Tako da verovatno neće ni Kosovo.

Tako bih htela da se okrenem jednoj pozitivnoj strani koju bih mogla da prenesem kao iskustvo iz Leskovca. Nedavno sam srela jednog prijatelja koji mi je rekao kako ga je pozvao Albanac iz Gnjilana i tražio njegovu podršku, i pomoć oko kupovine autodelova iz Leskovca. Naravno, videli su se, obišli radnje, i na kraju svratili kući kod naših Leskovčana, popričali i razgovarali o poslu. Iza toga sam počela da se raspitujem o tome i dobila zanimljive informacije da svake subote kada je pijačni dan u Leskovcu

negde stotinak građana Kosova, u većini albanskog, dolazi u Leskovac na pijace, kupuje, trgovina je uspostavljena i to znači da postoji određena saradnja između građana Srbije i građana Kosova, a na žalost naša država to ne primećuje i ne želi da prizna.

I moje pitanje je jednostavno: da li su građani Srbije svesniji od društvenih aktera, odnosno političara koji danas vode našu državu? Da li su pre njih shvatili šta je to što treba da urade da bismo mi počeli konačno da živimo?

Takođe bih želela da pomenem da sam razgovarala sa mnogim rezervistima koji su imali iskustva sa Kosova i mnogi od njih su vrlo loše prošli i nisu bili zaštićeni od naše države. Oni su vrlo često ostajali bez hrane, oni su često delili jednu paklu cigareta na četiri osobe i ono iskustvo koji su oni preživeli tamo je bilo dovoljno za njih. Sada kada ih pitam da li bih ponovo otišli na Kosovo oni odgovaraju sa NE. Oni tamo više ne žele da se vrate. To je jedna pozitivna činjenica, da građani, bar građani sa juga Srbije nisu spremni ginu za ideale koji jednostavno nisu realni i nisu ono što nam treba.

(Izlaganje Nevene Nene Kostić na Razgovoru o Kosovu održanom u beogradskom Medija centru 27. septembra 2006.)

„Nedavno kad sam delila letke i lepila plakata protiv Ustava, prolaznici koji se nisu slagali s našim stavom pokušavali su da nas omalovaže i vređaju, jer je jedinom-lje jedina vrednost koji oni poznaju...“

(Sa ulične akcije, jesen 2006.)

„Meni je utisak ovog skupa taj da smo bile otvorenije u odnosu na prošlu godinu i da smo mnogo iskrenije pričale o problemima sa kojima se suočavamo svaka u svojoj sredini. Imala sam prilike da saznam mnoge stvari koje nisam uopšte mogla da pretpostavim da se na taj način odvijaju na Kosovu. Mislim da ćemo skoro imati viđenja sa ženama i prve kontakte i nadam se daljoj, vrlo bliskoj saradnji.

(Utisci i očekivanja aktivistkinja posle puta u Strugu sa skupa Ženske mirovne koalicije, 2007.)

„Od kada smo mi, pre više od deset godina, u Leskovcu, organizovale pobunu (antirežimsku), ŽuC je bio taj koji je došao i nama pružio ruku podrške, i od tada pa sve do današnjeg dana ja se osećam sigurnom. Znam da ako budem imala neke probleme, da ŽuC stoji iza mene a zajedno sa njime i još neke druge organizacije, koje deluju u svetu i ja nemam strah u odnosu na državu, prosto nemam problema sa tim, tako sam ja nekako rešila to da ja imam

pravo i da mogu da kažem sve ono što želim i osećam u odnosu na državu a da mi tu neku sigurnost i utočište daje ŽuC. Mnogo toga ima još ali ja sam ovo izdvojila i još bih rekla da sam u ŽuC-u naučilo mnogo toga što ni na jednom drugo mesu ne bih mogla

*(Sastanak Mreže Žena u crnom,
Bela Crkva, 5. decembar 2009.)*

Da li se vrednosni sistem može menjati ako se prvo ne suočimo sa prošlošću?

„Odgovorna sam jer su moji sugrađani dezerteri morali da napuste zemlju, jer je moj komšija Hrvat morao da napusti zemlju, jer je vlasnik poslastičarnice Albanac takođe morao da napusti zemlju...

(Na seminaru Tranziciona pravda - feministički pristup, Sijarinska banja, 2005.)

„Ako hoćemo da tražimo alternative onda treba da tražimo uzrok svemu. Posle ratova, pada moralnih vrednosti, ratnih zločina i veličanja zločinaca jedino rešenje je da se narodu konačno kaže istina. Većina nije spremna da se suoči sa istinom i zato nismo spremni da se menjamo. Potrebno je promeniti pravni sistem, govoriti o odgovornosti za rat i ratne zločine, za kriminal u današnje vreme kako bi mogli da se osećamo bezbedno.

(Na seminaru Žene, mir, bezbednost, Kukavica, 12. jun 2010.)

“Žene su žrtve stradanja u ratovima i to višestruko, direktno i indirektno, i o tome svedoči hiljadu iskustava žena. Mnoge su svoj bol pretvorile u akciju, a sada prelaze granice, kao što je Majka Mejra. A postoji i svedočenje da su mnoge žene, u različitim životnim situacijama preuzimale odgovornost za sebe ali i za druge i ne štedeći se pružale pomoć i podršku sugrađanima iz takozvanog neprijateljskog okruženja. Postoje zapisani i nama poznati slučajevi, dokumentarni filmovi, ali je mnogo toga samo u sećanjima pojedinaca.

Srela sam više vojnika iz Leskovca, onih koji su bili na redovnom služenju vojnog roka u vreme ratnih događanja. Oni su rekli “da nije bilo Hrvatica koje su nam noću, da niko ne vidi, dostavljale hranu da ne bi preživeli”. I kažu “mi ne bismo sada bili ovde”.

Takođe znamo da su u Srbiji pojedinke i grupe organizovale, slale pomoć i pružale podršku ženama koje su bile ugrožene na ratnim područjima, a veze koje su tada stvorene neraskidive su i danas i produbljuju se svaki put kada se sretnemo, kad razgovaramo o prošlosti ali i sadašnjosti.

Na dženzazi, kada odlazimo u Srebrenicu, “Ovčaru”, Kozarac, Višegrad i još mnoga mesta koja nisam stigla da nabrojim..., možda zvanična istorija nije zabeležila, ali ži-

vot je pokazao da solidarnost među ženama može mnogo toga da promeni i kada jasno pokažemo svoj stav, možemo biti na dobitku i uvažene i društveno vidljive.

Kao aktivistkinja Koaliciju REKOM vidim kao perspektivu otvaranja nove stranice istorije i mogućnost jačanja veza među ženskim grupama jer će ukoliko postignemo postavljene ciljeve, zločinci i njihova dela postati vidljiva, a očekujem i procesuirana. Tako će meni kao građanki iz države koja je počinila mnoge zločine u moje ime, biti lakše da pogledam u oči svoje prijateljice bez nelagodnosti u stomaku koju osećam kada pričamo o prošlosti. Osećaću se sigurnije kada šetam ulicama moga grada i prestonicom naše države zajedno sa ženama iz bilo kog kraja bivše Jugoslavije. Imam utisak da još uvek neke ženske organizacije nisu spremne da javno stanu iza ovih vrednosti plašeći se posledica. Sigurna sam da ćutanjem svakoga dana gubimo parče naše autonomije ali i ženska prava. Većina građana ne želi da prizna istinu i stalno smo u fazi poricanja i prebacivanja odgovornosti na druge, pa i mi, iz takozvanog civilnog sektora.

Kada smo organizovale konsultacije na jugu Srbije, par organizacija koje su vidljive u našem okruženju nije prihvatilo poziv pod izgovorom da se ne bave time i da to nije polje njihovog delovanja.

Pitam se, jer znam da one rade projekte podržane od Evropske unije kako onda njihovo polje delovanja nije rad na ispunjenju najvažnijih uslova za prijem u Evropsku uniju? Iako obično rade na promeni vrednosnog sistema, makar deklarativno, ovo ipak nije tema kojom se bave. Kako to? Da li se vrednosni sistem može menjati ako se prvo ne suočimo sa prošlošću? Postoje i grupe i profesionalna udruženja kojima nije u interesu utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima, koje kažu da je rad REKOM-a vraćanje u prošlost koje šteti evropskim integracijama i ugledu Srbije. Građanima je mnogo lakše da se priklone stavu “ne diraj u prošlost” jer je bolna nego suočiti se sa činjenicama i početi graditi društva na zdravim temeljima. Kao feministkinja smatram da REKOM treba da sagleda rodnu dimenziju u svom radu i da sakupi što više činjenica o prelaženju granica lojalnosti i nacionalizma. Imam utisak da nema dovoljno promocije na nacionalnim ali i na lokalnim medijima te šira javnost nije upoznata sa ciljevima i misijom za REKOM. Ja takođe smatram da rodna dimenzija jeste vrlo bitna ali takođe predlažem da ne budu vidljivi samo zločinci, mislim da bi bilo dobro sa se negde zabeleži i ta neka istorija solidarnosti među ženama i da to negde uđe u zvaničnu istoriju kako bi se učila u budućnosti u školama na takvim primerima i da to bude uzor mladima, a ne

priče o stradanjima i gubicima jer mislim da se posle na tim pričama gradi nova baza za stvaranje ratne demagogije i raspirivanja rata. Hvala vam”.

*(Konsultacije sa ženskim grupama o procesu REKOM,
09.10.2009. u organizaciji Žena u crnom)*

„Jednom prilikom kad sam bila na gostovanju u lokalnoj televiziji i čekala da uđem u studio, jedan poznanik iz režije izašao je i rekao da će na kartonu za moje ime staviti Nataša Kandić 'pa će ljudi da te natepaju kad budeš izlazila iz televizije'. To je njegova šala...”

*(Feministički pristup pravdi,
radionica, Leskovic, april 2008.)*

„Sa edukatorima i edukatorkama sam se dogovorila da u realizaciji radionica stalno provlače pitanje rata, ratnih zločina, rešavanje konflikata i to je prilagođeno ne samo srednjoškolskoj omladini, već i osnovcima...”

*(Sa sastanka Mreže Žena u crnom,
29. oktobar 2010., Beograd)*

„Želim da u budućnosti ne budem isfrustrirana posle praćenja informativnih programa u kojima ubice i nemoralni ljudi kroje naše živote po njihovoj meri, a da nas građanke ni o čemu ne pitaju...“

(Kukavica (kod Leskovca), 14. jun 2008.)

„Znamo da promene neće biti brze i bezbolne, ali smo sigurne da će u budućnosti, korak po korak, naša deca imati prokrčen put ka boljoj budućnosti, gde će svaka osoba imati pravo na izbor...“

*(Sastanak Mreže ŽuC-a,
Vrnjačka banja, 24. septembra 2008.)*

THE U CRNDM S

Kao feministkinja i antimilitaristkinja, moram da budem neposlušna svim vidovima etničke homogenizacije, svim vojskama...

“Nasilje u porodici pojačano je zbog frustracija, ali i zbog posttraumatskog sindroma/PTSP. Najveća je opasnost od vatrenog oružja. U Srbiji ima 1,150.000 komada vatrenog oružja i ono se nalazi u veći slučajeva u privatnom vlasništvu. Svaka četvrta žena na Balkanu, u svojim partnerskim odnosima, imala je iskustvo nasilja u porodici i u proseku 7% njih bilo je napadnuto ili im je prećeno vatrenim oružjem. U Srbije je 2003. godine 31 žena ubijena od strane svog partnera. Uopšteno govoreći, statistika pokazuje, da žene tri puta češće stradaju nasilnom smrću ukoliko se oružje nalazi u kući. Najčešće je izvršilac muž ili partner koji je ranije bio prijavljivan za nasilje u porodici. Država ništa ne preduzima ni u borbi protiv ovog tipa zločina, ni u lečenju muškaraca obolelih od PTSP sindroma.

(Edukativni seminar “Žene mir, bezbednost - Rezolucija 1325, radionica Bezbednost viđena očima žena, Kukavica, jun 2010.)

„Problem je neobrazovanost, nemaju žene gde da nauče šta je to feminizam jer se plaše da ne budu obeležene. Žene su nesigurne, te im nije jasno šta da se radi u feminističkom pokretu...”

(25. februara 2008., Leskovac,
promocija knjige „Tranziciona pravda - feministički pristup“
u organizaciji NVO „Žene za mir“ i ŽuC-a Beograd)

“Na nedavnom skupu u Crnoj Gori (u organizaciji KtK), meni je bila najlepša radionica koja nije bila na dnevnom redu i za koju smo se izborile. To je uvažavanje ženskog aktivizma na toj radionici, najvažnije feminističke aktivistkinje iz cele bivše Jugoslavije su jedna drugoj odavale priznanje, uvažavanje, simboličke poklone. „To je bilo novo iskustvo za sve one koje su van feminsitičkog pokreta ili dolaze iz “državnog” feminizma.”

A to se sve odvijalo u jako luksuznom hotelu, što je, u moralnom, političkom, emotivnom smislu potpuno neprihvatljivo, i mene i moje drugarice dovodi u ponižavajući položaj, jer mi živimo i radimo u jako skromnim uslovima, radimo sa siromašnim ženama... Eto, imam stari ranac, skroz pocepan, a ja sam se zaista osećala jako loše, kad je sobar krenuo da ga iznosi i osećala sam se bedno, u odnosu na ambijent. Rekla sam da ću sama da ga nosim. Neprijat-

no mi je bilo. Prosto ja nisam pripadala svemu tome. Sa druge strane, to je novo iskustvo...

*(Sagorevanje/ Burning out feminizam ili spa - feminizam...
razgovor održan na Sastanku Mreže Žena u crnom,
Vrdnik, 6. jun 2010.)*

„To što dobijem od ŽuC-a prenesem dalje, što znači da sam neka vrsta 'protočnog bojlerčića' prema ženama sa kojima radim u organizaciji, ženama koje podržavaju naš rad. Vrlo je važno da jedna drugoj dajemo podršku kad izlazimo na ulicu, kad protestujemo, kad idemo na mesta zločina. To mi je na prvom mestu, isto kao i solidarnost sa ženama koje su preživele ratne zločine, izgubile svoje tokom rata.

*(Sastanak Mreže Žena u crnom,
Bela Crkva, 5. decembar 2009.)*

„Meni ne prija to što je policija u tolikom broju, jer oni ne dovode zaštitu na neku razumnu meru. I smatram da svaki skup treba da ima neku procenu bezbednosnog rizika. Policija ima dobre procene ali prave predstavu. S jedne strane, kada je veliki broj policajaca, to je kao poruka građanima da smo opasne, da se sklanjaju od nas. Meni to zaista posebno smeta jer mi uvek imamo neke prateće

programe. Za vreme marš 8. marta (2010.) policajci su nas gurali, zbijali, nismo mogle to da pokažemo ono što smo pripremile. Oni degradiraju sve što radimo. Neprijatni su. Teraju nas u taj špalir kao da smo nešto najgore.

*(Militarizacija uličnih akcija Žena u crnom,
razgovor održan na Sastanku Mreže Žena u crnom,
05.06.2010. na Vrdniku)*

„Dok sam živela u doba socijalizma, osećala sam se bezbedno. Možda je to subjektivno ali sad se osećam ugroženo, svuda se strašne stvari dešavaju. Ne smem da idem ulicom onako bezbedno kao ranije. To je sve povezano sa kriminalom.

*(Seminar Žene, mir, bezbednost, Kukavica, 12. jun 2010.
Radionica Bezbednost viđena očima žena
- stavovi i iskustva žena na terenu.)*

„Jedino mesto gde se osećam opuštено i sigurno - to su prijateljice sa kojima delimo iste vrednosti i težnje sa svojim radom i delovanjem utičemo da dođe do promena u našoj zajednici, jer želimo da živimo u društvu koje je drugačije od današnjeg...“

*(Žensko prijateljstvo kao politika mira
i međunarodna solidarnost, Leskovac, 6. april 2008.)*

2009 - 10. GODINA OD
SONDŽANJE DEKLARACIJE
O BRANJENAMA LJUDSKYH
PRAVA

PROSTRAJE D...

Logo: A stylized figure holding a torch, enclosed in a circle with a diagonal slash through it.

K
S
olutions

ABORTUS JE OSNOVNO
ŽENSKO LJUDSKO PRAVO!

**RASPOLAŽEMO
SVOJIM TELOM
UMOM I NOVČEM**

Raspolažemo svojim telom, umom i novcem...

„Sama naša država je problematična. Mi smo iza sebe imali dovoljno ratova i nema volje da se sa tim suoči...“

(Ženski sud-feministički pristup pravdi, seminar, Sijarinska banja, april 2011.)

“Tokom prethodne dve decenije Srbija je prošla kroz različita društvena zbivanja raspad Jugoslavije, ratovi za etničke teritorije, tranziciju. To je period kada je došlo da velikog preobraženja identiteta i kuturnih vrednosti. Jedan od dominantnih identiteta u Srbiji je povratak ljudi crkvi i religiji koji je započeo tokom '80-tih, i koji je aktivno učestvovao u mobilizaciji etničkog nacionalnog bića u Srbiji uz svesrdnu podršku vrhova vlasti, medija i javnih ličnosti.

Novi kulturni i nacionalni modeli nametnuli su vraćanje “korenima” negovanju “prave” srpske tradicije. Taj talas pretvorio se u potpunu opčinjenost društva kroz nošenje verskih simbola (krsteva, brojanica), kao i osveštavanja svega i svačega, slavljenja gradskih, školskih, partijskih, bolničkih slava i sl. U ovakvom društvenom miljeu i žene podležu različitim uticajima prilagođenim potrebama novonastalog tradicionalizma.

Naime, ovakve tendencije sve više ugrožavaju emotivni, duhovni i politički integritet žene što se najčešće manifestuje kroz svodjenje žene na funkciju rađanja za rad države, crkve, nacije. Stalno se potencira od strane političara i demografa da rađanje treba da spase srpsku naciju od “odumiranja” i da je to vid “odbrane naše teritorije”, što ugrožava reproduktivna prava žena i njeno pravo na izbor.

Govoriću o tome na koji način rastuća klerikalizacija u Srbiji ugrožava bezbednost žena, posebno reproduktivna prava kao jedno od osnovnih ženskih ljudskih prava.

Prepoznavanjem problema sa kojim se suočavaju žene u sadašnjem društvu u Srbiji Žene u crnom otpočele su od 2002. godine interna istraživanja o reproduktivnim pravima žene, a posebno o abortusu, u kojima je učestvovalo oko 20 gradova Srbije. Poslednje istraživanje koje je realizovano sredinom 2007. godine pod naslovom “*Žene, mir bezbednost*” u kome je jedan od četiri segmenta našeg interesovanja bio usmeren na proveru stepena informisanosti o reproduktivnim pravima i o stavovima ispitanica u odnosu na ta prava. Ova tema je izazvala veliko interesovanje žena, ali je pokazala da nedostaje informisanost žena o reproduktivnim pravima. Zabrinjavajući podatak do koga smo došle analizom podataka je da institucije u

koju imaju poverenja su verske zajednice, na trećem mestu, iza školstva i zdravstva.

Imajući u vidu da je u našem društvu klerikalizacija u usponu, želele smo da ovim istraživanjem dobijemo što više informacija o stavovima žena vezanim za abortus, kontracepciju, ko donosi odluku o rađanju/abortusu, kao i šta su uzroci pada nataliteta.

Iz tog istraživanja smo videle da je pravo žena na izbor ograničeno ekonomsko-socijalnim problemima, da je uzrok pada nataliteta u Srbiji nizak standard, nepovoljan položaj žena, loš sistem zdravstvene zaštite, ukratko, da u Srbiji ne postoji minimum ljudske bezbednosti za žene.

*(Konferencija Šta je bezbednost za žene?
O antimilitarističko-feminističkom konceptu bezbednosti -
Žene, mir, bezbednost - Rezolucija 1325,
30/31.10.2008., CZKD)*

Nevena Nena Kostić In memoriam

Nema tih reči koje mogu opisati gubitak naše Nene. Sve što kažemo biće banalno i površno, nedovoljno.

Dvadeset godina politike zla ostavilo je neizbrisive tragove u našim dušama i našim telima. Dvadeset godina tragedije odnelo je na razne načine najbolje, a među njima i našu Nenu.

Gubitkom naše aktivističke drugarice, nežne sestre i ćerke, brižne i slobodoumne majke Andrije, Ivanove životne drugarice, naneta nam je ogromna nepravda. Ostavilo nas je bez Nene. Međutim, najveća nepravda naneta je njoj samoj, ostavila ju je bez života. Nepravda koja je naneta nama, neuporediva je sa nepravdom koja je naneta Neni.

Ne treba da gutamo suze, treba da plačemo, javno i privatno zbog gubitka naše Nene.

U suzama se ne smemo utopiti ni ugušiti, moramo se sabrati i ne dozvoliti da se naše Nene sećamo kroz našu bol i po našoj boli, jer mi imamo obavezu da se Nene sećamo po tragovima koje je ostavila u našim životima, u našoj ženskoj mirovnoj zajednici.

Da nikada ne zaboravimo njenu HRABROST i da zajedno slavimo Neninu hrabrost i da je nastavimo. U ovom gradu ima jako puno hrabrih ljudi. U našem pokretu sve žene su hrabre, ali Nenina hrabrost za mene je bila jedinstvena. Skromna i nenametljiva. U skladu sa onim što je govorio Gandi, najhrabriji su najuporniji i najdosledniji u nenasilju, a kukavice uvek biraju nasilje. Zato je Nena neustrašivo branila žene protiv nasilnika i nitkova.

GRAĐANSKA ODGOVORNOST je krasila Nenu: u skladu sa najvišim moralnim principima, prvo je osuđivala zločine počinjene u naše ime, a onda i sve ostale.

SOLIDARNOST sa svim potlačenima - od žena žrtava nasilja u porodici, žena Srebrenice, seksualno različitih. Solidarnost bez hijerarhije i bez bilo kakve kalkulacije, bez palanačkog moralizma.

Nena je GRAĐANKA SVETA. Zato su nam izrazile solidarnost i saučešće drugarice i drugovi iz celog sveta: Gracijela i Libera iz Milana, Marija Roza iz Verone, Analiza iz Udina, Mireja iz Sevilje, Konča iz Madrida, Jolanda iz Santandera, Igo, Ljuljeta, Mihane, Pal, Flora iz Prištine, Savče i Teuta iz Skopje, gde smo se najavile da idemo zajedno polovinom novembra; Noemi i Rebeka iz Londona, Hajra, Nura i sve žene Srebrenice iz Tuzle, Munira, Zumra, Kada, Sabra, gde smo se najavile da idemo zajedno 3. no-

vembra; Jadranka iz Sarajeva, Rada iz Mostara, Lino i Nela iz Zagreba...

Nena je GRAĐANKA SVETA, iako je bila vezana za svoj grad i za svoj jug. Učila nas je da pevamo “Božano, mori Božano”, zajedno sa Džonom Lenonom, Džoan Baez. I uživale smo da je gledamo kako igra uz južnjačku muziku Esme Redžepove, grčke i latinoameričke pesme.

Nena je bila tiha voda koja roni breg. UPORNOST, ISTRAJNOST I TRAJANJE.

Imala je svest da je patrijarhat star hiljadama godina i da ga treba nagrizati i boriti se svaki dan.

Ona je donela odluku da to radi svakodnevno i stalno. Kad Nena donese odluku, onda je to neopozivo i trajno i tvrdoglavo. Takvu kombinaciju blagosti, temeljnosti i odlučnosti srela sam kod moje drugarice Veronike Flores, takođe iz južne hemisfere, iz La Paza, Bolivije.

Našim milim prijateljicama, najboljim aktivistkinjama, želimo da damo reč, kao što je Nena nama davala reč da ćemo nastaviti zajedničku borbu, održati kontinuitet sa principima sa kojima je Nena živela i delovala, koje smo zajedno gradile i nastavice da gradimo.

*(Reč Staše Zajović, na komemoraciji u Leskovcu,
22. oktobra 2011.)*

Skupština opštine Leskovac

Draga moja Neno,
zauber će mi nedostajati tvoja hladna glava
tvoj pozitivan stav, želja da uradiš puno za
druge. Počivaj u Miru
tvoj Bata Stamenković[^]

Draga Wera,
velim te i uvijek ćeš mi biti u sreću
Sincerely
Bata

Draga i nasokata NENO,
ti si nam bila sve. Ti si zerala da se slušiš, ponašaš
raduješ. U ovom društvu se kao HASLEPSU, HENRICHU
da napisem koliko mi značiš.
Nastavi zadatak se pred ANHOM kako da tvojoj
prijetelji ALBI kažem da tebe nema više?
Voli te tvoja suseda BRIGIDA.
Uvek ćeš biti u našim sećanjima.

Bata

Tvoj odlazak je i moj lični gubitak. Mnogo će mi nedostajati;
tvoje toplote, tvoj misao glas, smeh. Svojom postojanjem, učila
si moj život srećnijim. ljudi nisu ti, sa tvojim mar-
gom, obrotom i pletenjem toliku truda da živa ulepšanje
moje, koje ovaj svet bolju za život. Nikad te zaboro-
viti neću. Tvoje Austrijanče..

Draga moja Wera,
Hvala ti na dobnosti, hrabrosti, plemenitosti,
snazi - najbestalnija osoba koje poznajem!
S ljubavlju i najplaćenijim
pomenjen
tvoja devojka Hana

Stavila si me iznad svih stvari u mom životu. Pamtio... moj drug život

DRAGA MOJA DRUGARICE NENO, VREME NE
IZGLEČITI TUGU ZA TUGOM SAMO DA MI S
ITI NAVIKU DA SA TUGOM ZA TUGOM LA
ŽIVIM.

BUDI TE I RADO ĆE TE SE SE
SVEGLANA ŠARIĆ!

PITANULIJA JE REKAO: "DOPREM SVAKU SM
NO MOŽAN NITKA" | BILK SI I ORTAK
NKJLOVKA KUŠA U ŽUCOVIG BARTI
U BARTI KOJA SE ŽIVA SVET.

 SVAŠT KODAJE OŠE I
STUBA KUŠE OŠE.

Dala si mi sugje za život. Uvela u aktiv
i zapazila ujine. Hvala što si bila deo mog života
Ivoja Šrolica

OSTAJE BEAVIRA PRAZNIKA ~~7~~ 7

DRAGA MOJA NEKI, ANĐELI STAVIJA ZUCENO
IŠO MVCK SEŠ BITI U MOJIM MISLIMA I NUSI
HVALA TI ŠTO SI BILA MOJA DRUGARICA I SEŠ
HVALA NEKI ZA SVU...

Tvoja Mirče

Draga Mamo,

Bila si jedan tucog vode u
bolji svet, u bolji svet za sve,
borila si se protiv zla jer si rekla
da svet moze biti jednak za sve,
nedostajaci mi.

Đokan Lacin
Z.C

Draga Mamo, ponam reći da iskajem
tvoju neželjnost koju si svima davala,
puzala podršku i ljubav, nupila rane strahu.
Reći hvale i puzene kbi mi si prihvatila svoj
svoji sukobima.

Uvek cu te puziti do kraja života
hvata ti na obrascuju

Đokan - Z.C

Draga Mamo,

Bila si mi podrška, razumijela.

Puno os mi nedostajati!

Ima moja grupa, negodjate mi dobroj podrška i
više reči i namu pozivom i organizacijom go nasu u
hot. Razume se, grupa se dobroj svima, a
mi znam. Znam nas... Znam Mamo

Izdale:

Žene u crnom, Beograd i Žene za mir, Leskovac, 2012.

Uredile:

Staša Zajović i Jelena Cakić

Sarađivale/i:

Danica, Goca, Goran, Ljilja, Miloš, Saša, Zinaida...

Prelom i dizajn:

Marija Vidić

Fotografije:

Biljana Rakočević, Aleksandar Dragutinović i Srđan Veljović

Edicija

 Ostavila je trag u nama...

*Zahvaljujemo našim prijateljicama Konći i Jolandi iz Španije
na solidarnoj podršci*